

Олюха Віталій Георгійович

Криворізький факультет Національного університету

«Одеська юридична академія»,

завідувач кафедри конституційного, міжнародного та приватного права,

доктор юридичних наук, доцент

ОКРЕМІ ПИТАННЯ САМОРЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасна економічна політика держави має бути спрямована на органічне поєднання державного макроекономічного впливу з ринковими приватно-правовими засобами регулювання. Локальне регулювання господарських відносин є необхідним елементом соціального впливу на діяльність господарюючих суб'єктів, що дозволяє ефективно конкретизувати загальні положення чинного законодавства для кожного з них. Розуміння ознак, притаманних саморегулюванню господарської діяльності є необхідним як з теоретичної, так і з практичної точки зору.

Серед науковців існують різні підходи до локального правового регулювання. М.П. Руденко вказує, що «локальне регулювання за своєю сутністю є саморегулюванням» [6, с.109]. Тут треба додати, що саморегулювання не вичерпується тільки локальними актами, оскільки вони є лише однією із його форм. Так, О.М. Гончаренко засоби саморегулювання господарської діяльності поділяє на договірне, корпоративне, інституційне [1, с.69]. Щоправда, важко погодитись із тим, що вона визначила серед корпоративних засобів тільки правила етичної поведінки представників корпорацій, кодекси корпоративної етики, адже будь-яка корпорація приймає чисельні локальні корпоративні акти для регулювання власної діяльності. Основою же корпоративного локального регулювання, як уже вказувалось у науковій літературі є статут корпорації [2, с.76; 8, с.4]. Саме на його основі приймаються інші локальні корпоративні акти.

Щодо розуміння правової природи статуту корпорації В.С. Петренко запропонував цікавий, але не безспірний підхід: він пропонує визнати статут корпорації не локальним корпоративним актом, а правочином, поділяючи їх на односторонні корпоративні правочини (один засновник) та багатосторонні корпоративні правочини, що не є договорами [5, с.12]. Проте, у ЦК України чітко зазначено, що двосторонній правочин – це договір. Господарсько-правовий договір є тим юридичним фактом, який безпосередньо породжує права та обов'язки для його сторін. Статут же корпорації сам по собі не породжує прав і обов'язків, а є юридичним фактом у фактичному складі, що є необхідним для виникнення нового суб'єкта корпоративних відносин – господарського товариства. Також статут корпорації регулює взаємопов'язані відносини, що існують у корпорації: майново-господарські, організаційно-господарські, внутрішньогосподарські. З огляду на це неможливо погодитись з О.В. Джуринським, який зазначає, що однією з особливостей локальних нормативно-правових актів господарського законодавства є те, що вони регулюють внутрішньогосподарські відносини [1, с.113]. Крім того, не тільки внутрішньогосподарські відносини регулюються локальними нормативними актами у об'єднаннях підприємств.

На сферу дії локальних нормативно-правових актів запропоновано два підходи. За першим їх сфера дії вузька: корпоративні акти чинні тільки в межах конкретного підприємства [7, с.97]. Інший, більш широкий підхід висловлює І.В. Лукач, яка критикуючи позицію О.В. Серих, вказує, що статут акціонерного товариства поширюється і на третіх осіб, що мають намір придбати акції товариства [3, с.336]. Остання позиція здається правильною із тим доповненням, що локальні акти підприємств можуть поширювати свою дію не тільки на суб'єктів корпоративних відносин, але і на інших осіб. Для цього необхідним є укладення відповідного господарського договору між підприємствами.

Така організація господарської діяльності є характерною для відносин аутсорсингу з огляду на таке. «За договором аутсорсингу замовник, відмовляючись від використання своїх внутрішніх ресурсів (штатних працівників) для виконання функцій, бізнес-процесів, робіт, необхідних йому для здійснення своєї господарської діяльності, передає їх реалізацію на систематичній, оплатній основі зовнішньому виконавцеві (аутсорсеру), який здійснює підприємницьку діяльність у певній вузькопрофільній, спеціалізованій сфері» [4, с.108]. Робота може виконуватись аутсорсером безпосередньо на території замовника. Порядок проходження на територію підприємства, безпечне переміщення, сигнали, що подаються під час виконання робіт, вимоги до якості виконаних робіт, порядок їх прийняття можуть бути визначені у локальних актах замовника. Для поширення їх дії на контрагента сторони можуть укласти окремий договір або ж зробити це безпосередньо у договорі аутсорсингу. Локальні акти замовника, які сторони бажають поширити на свої взаємовідносини, можуть бути додані до договору аутсорсингу у вигляді додатків до нього. Безумовно, що аутсорсер не має змоги впливати на зміст локальних нормативних актів контрагенту. Він може прийняти їх тільки в цілому. Аналогічний механізм передбачений у ЦК України для договорів приєднання, де одна сторона пропонує умови майбутнього договору, а інша приймає їх без внесення будь-яких змін.

Також застосування локальних правових актів іншого господарюючого суб'єкта може бути у договорах простого товариства, де сторони здійснюють спільну господарську діяльність на виробничій базі одного з них. При цьому, як правило, сторона, що надає свої локальні правові акти для іншої на підставі господарсько-правового договору, здійснює керівництво спільною господарською діяльністю.

Таким чином, локальне правове регулювання є однією із форм саморегулювання, яке специфічним способом може поєднуватись із договірною формою саморегулювання.

Список використаної літератури:

1. Гончаренко О. Види саморегулювання господарської діяльності // Підприємництво, господарство і право. - №11. - 2016. - С.68-72.
2. Джуринський О.В. Джерела господарського права України: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. – 200 с.
3. Лукач І.В. теоретичні проблеми правового регулювання корпоративних відносин в Україні: монографія.-К.: Видавництво Ліра –К, 2015. - 432 с.
4. Олюха В.Г. Аутсорсинг у сфері капітального будівництва // Підприємництво, господарство і право. - №11. - 2013.- С.105-108.
5. Петренко В.С. Установчі документи суб'єктів господарювання : автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.04.-Д. - 2006. - 20 с.
6. Руденко М.П. Локальне регулювання внутрішньогосподарських відносин: сутність та принципи // Науковий вісник Ужгородського національного університету, Серія Право. - Випуск 38.- Том1.- 2016. - С.108-111.
7. Сєрих О.В. Класифікація джерел корпоративного права // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету.-2011.-№1.-С.96-99.
8. Тичкова О.Ю. Локальні корпоративні акти у цивільно-правовому регулюванні : автореферат дис. канд. наук: 12.00.03 - 2009.-16с.